

ARTICULUS VI.

225

UTRUM AFFINITAS IMPEDIAT MATRIMONIUM.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod affinitas matrimonium non impediatur: nihil enim impedit matrimonium, nisi quod est illi contrarium: sed affinitas non contrariatur matrimonio, cum sit effectus ejus; ergo non impedit matrimonium.

2. PRAETEREA. Uxor per matrimonium efficitur res quedam viri: sed consanguinei viri defuncti succedunt in rebus ejus; ergo possunt succedere in uxore, ad quam tamen manet affinitas, ut ostensum est (*art. praec.*); ergo affinitas non impedit matrimonium.

SED CONTRA est, quod dicitur Levit 18.: *Turpitudinem uxoris patris tui non revelabis*; sed illa est tantum affinis; ergo affinitas impedit matrimonium.

RESPONDEO dicendum, quod affinitas praecedens matrimonium impedit contrahendum, et dirimit contractum, eadem ratione qua et consanguinitas: sicut enim inest necessitas quaedam cohabitandi consanguineis ad invicem, ita et affinis; et sicut est quoddam amicitiae vinculum inter consanguineos, ita inter affines: sed si affinitas matrimonio superveniat, non potest ipsum dirimere, ut supra dictum est (*q. 50. ad 7.*).

AD PRIMUM ergo dicendum, quod affinitas non contrariatur matrimonio, ex quo causatur, sed contrariatur matrimonio, quod cum affine contrahendum esset, inquantum impediret multiplicationem amicitiae, et concupiscentiae repressionem, quae per matrimonium quaeruntur.

AD SECUNDUM dicendum, quod res possessae a viro non efficiuntur aliquid unum cum ipso viro, sicut uxor efficitur una caro cum ipso: unde sicut consanguinitas impedit matrimonium, vel conjunctionem ad virum secundum carnem, ita et ad uxorem viri.

ARTICULUS VII.

226

UTRUM AFFINITAS HABEAT PER SE GRADUS.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod affinitas habeat etiam per seipsam gradus: cujuslibet enim propinquitatis est accipere aliquos per se gradus: sed affinitas propinquitatis quaedam est; ergo habet gradus per se sine gradibus consanguinitatis, ex quibus causatur.

2. PRAETEREA. In litera (*4. Dist. 41.*) dicitur, quod soboles secundae conjunctionis non potest transire ad consortium affinitatis prioris viri: sed hoc non esset, nisi filius affinis etiam esset affinis; ergo affinitas habet per se gradus, sicut consanguinitas.

SED CONTRA. Affinitas ex consanguinitate causatur; ergo et omnes gradus affinitatis causantur ex gradibus consanguinitatis: et sic non habet per se aliquos gradus.

RESPONDEO dicendum, quod res non dividitur divisione per se, nisi ratione illius quod competit sibi secundum genus suum, sicut animal per rationale, et irrationale, non autem per album, et nigrum. Carnis autem propagatio per se comparatur ad consanguinitatem, quia ex ea immediate consanguinitatis vinculum contrahitur: sed ad affinitatem non comparatur nisi me-

diante consanguinitate, quae est causa ejus: unde cum gradus attinentiae per propagationem carnis distinguantur, distinctio graduum per se, et immediate competit consanguinitati, sed affinitati mediante consanguinitate; et ideo ad inveniendum gradus affinitatis est regula generalis, quod quoto gradu consanguinitatis attinet mihi vir, toto gradu affinitatis attinet mihi uxor.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod gradus in propinquitate attinentiae non possunt accipi, nisi secundum ascensum, et descensum propagationis, ad quam non comparatur affinitas nisi mediante consanguinitate; et ideo affinitas non habet gradus per se, sed sumptos juxta gradus consanguinitatis.

AD SECUNDUM dicendum, quod filius affinis meae ex alio matrimonio, non per se loquendo, sed quasi per accidens, dicebatur antiquitus affinis; unde prohibebatur a matrimonio magis propter publicae honestatis justitiam, quam propter affinitatem; et propter hoc etiam ea prohibitio nunc est revocata.

ARTICULUS VIII.

227

UTRUM GRADUS AFFINITATIS EXTENDANTUR
SICUT GRADUS CONSANGUINITATIS.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod gradus affinitatis non extendantur sicut gradus consanguinitatis, quia vinculum affinitatis est minus forte, quam consanguinitatis, cum affinitas ex consanguinitate causetur in diversitate speciei, sicut a causa aequivoca: sed quanto fortius est vinculum, tanto diutius durat; ergo vinculum affinitatis non durat usque ad tot gradus, ad quot durat consanguinitas.

2. PRAETEREA. Jus humanum debet imitari jus divinum: sed secundum jus divinum aliqui gradus consanguinitatis erant prohibiti, in quibus gradibus affinitas matrimonium non impediabat; sicut patet de uxore fratris, quam aliquis poterat ducere in uxorem, ipso defuncto, non tamen propriam sororem; ergo et nunc non debet esse prohibitio aequalis de affinitate, et consanguinitate.

SED CONTRA. Ex hoc ipso est mihi aliqua affinis, quod meo consanguineo est conjuncta; ergo in quocumque gradu sit vir mihi consanguineus, in illo gradu est ipsa mihi affinis: et sic gradus affinitatis computari debent in eodem numero, sicut gradus consanguinitatis.

RESPONDEO dicendum, quod ex quo gradus affinitatis sumuntur juxta gradus consanguinitatis, oportet quod tot sint gradus affinitatis, quot sunt gradus consanguinitatis: sed tamen quia affinitas est minus vinculum, quam consanguinitas, facilius et olim, et nunc dispensatio fit in remotis gradibus affinitatis, quam in remotis gradibus consanguinitatis.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illa minoritas vinculi affinitatis respectu consanguinitatis facit varietatem in genere attinentiae, non in gradibus; et ideo illa ratio non est ad propositum.

AD SECUNDUM dicendum, quod frater non poterat accipere uxorem fratris sui defuncti, nisi in casu, scilicet quando moriebatur sine prole, ut suscicaret semen fratri suo; quod tunc requirebatur, quando per propagationem carnis cultus religionis multiplicabatur, quod nunc locum non habet: et sic patet, quod non ducebat eam in uxorem, quasi gerens propriam personam, sed quasi supplens defectum fratris sui.

satione, quando sunt consanguinei, qui tacent, et per quos probare non potest. Sed consanguinei, quantumcumque sint propinqui, non repelluntur ab accusatione, quando accusatur matrimonium propter aliquod impedimentum perpetuum, quod impedit contrahendum, et dirimit contractum: sed quando accusatur ex hoc, quod dicitur non fuisse contractum, tunc parentes tanquam suspecti sunt repellendi, nisi ex parte illius, qui est inferior dignitate, et divitiis, de quibus probabiliter aestimari potest, quod libenter vellent quod matrimonium staret.

AD TERTIUM dicendum, quod si matrimonium nondum sit contractum, sed sponsalia tantum, non potest accusari, quia non accusatur, quod non est; sed potest denunciari impedimentum, ne matrimonium contrahatur.

AD QUARTUM dicendum, quod ille qui tacuit primo, quandoque auditur postea, si velit matrimonium accusare, quandoque repellitur: quod patet ex Decretali (*cap.: Cum in tua, De his, qui matrim. accus. possunt*), quae sic dicit: « Si post contractum matrimonium aliquis accusator appareat, cum non prodierit in publicum, quando banna secundum consuetudinem in ecclesiis edebantur, utrum vox suae accusationis debeat admitti, merito quaeri potest. Super quo sic duximus distinguendum, quod si tempore denuntiationis praemissae is qui jam conjunctos impetit, extra dioecesim existebat, vel alias denuntiatione non potuit ad ejus pervenire notitiam, ut puta si nimiae infirmitatis fervore laborabat, seu sanae mentis patiebatur exilium, vel in annis erat tam teneris constitutus, quod ad comprehensionem talium aetas sufficere non valebat, seu alia causa legitima fuerit impeditus, ejus accusatio debet audiri: alioquin tanquam suspectus est procul dubio repellendus, nisi proprio firma-verit juramento, quod post didicerit ea quae objecerit, et ad hoc ex malitia non procedat ».

ARTICULUS XI.

230

UTRUM AD SEPARATIONEM MATRIMONII CONTRACTI
INTER AFFINES, ET CONSANGUINEOS
PROCEDI DEBEAT PER TESTES.

AD UNDECIMUM sic proceditur. Videtur, quod in tali causa non sit procedendum per testes, sicut in aliis causis adducuntur ad testificandum, quicumque sunt omni exceptione majores: sed hic non admittuntur extranei, quamvis sint omni exceptione majores; ergo, etc.

2. PRAETEREA. Testes suspecti de privato odio, vel amore a testimonio repelluntur: sed maxime possunt propinqui esse suspecti de amore respectu unius partis, et odio ad partem alteram; ergo non est audiendum eorum testimonium.

3. PRAETEREA. Matrimonium est favorabilius, quam aliae causae, in quibus de rebus pure corporalibus agitur: sed in illis non potest idem esse testis, et accusator; ergo nec in matrimonio: et ita videtur, quod non convenienter in causa ista per testes procedatur.

SED CONTRA. Testes inducuntur in causis, ut super his, de quibus dubitatur, fiat iudici fides: sed ita facienda est iudici fides in causa ista, sicut in aliis causis, quia non debet praecipitare sententiam de eo quod non constat; ergo procedendum est hic ex testibus, sicut in aliis causis.

RESPONDEO dicendum, quod in hac causa oportet quod per testes veritas patefiat, sicut et in aliis: tamen, ut juristae dicunt, in hac causa multa specialia inveniuntur; scilicet quod « idem potest esse accusator, et testis », et quod « non juratur de calumnia, cum sit causa quasi spiritualis »; et quod « consanguinei admittuntur ad testificandum »; et quod « non observatur omnino ordo judiciarius, quia denuntiatione facta, contumax potest excommunicari, lite non contestata; et valet hic testimonium de auditu; et post publicationem testium testes possunt induci »: et hoc totum est, ut peccatum impediatur, quod in tali conjunctione esse potest (*cap.: Quoties aliqui, et cap.: Super eo, 22. de Testib. et Attestationib., et cap.: Literas, de Juram. calumn.*).

Et per hoc patet solutio AD OBJECTA.

QUAESTIO LVI.

DE IMPEDIMENTO COGNATIONIS SPIRITUALIS,
IN QUINQUE ARTICULOS DIVISA.

Deinde considerandum est de impedimento cognationis spiritualis.

Circa quod quaeruntur quinque.

Primo. Utrum spiritualis cognatio matrimonium impediatur.

Secundo. Ex qua causa contrahatur.

Tertio. Inter quos.

Quarto. Utrum transeat a viro in uxorem.

Quinto. Utrum transeat ad filios carnales patris.

ARTICULUS I.

231

UTRUM SPIRITUALIS COGNATIO IMPEDIAT MATRIMONIUM.

(*S. Thom. 4. Dist. 42. q. 1. art. 1. et 2.*).

AD PRIMUM sic proceditur. Videtur, quod spiritualis cognatio matrimonium non impediatur: nihil enim impedit matrimonium, nisi quod contrariatur alicui bono matrimonii: sed spiritualis cognatio non contrariatur alicui bono matrimonii; ergo non impedit matrimonium.

2. PRAETEREA. Impedimentum perpetuum matrimonii non potest stare simul cum matrimonio: sed cognatio spiritualis stat simul aliquando cum matrimonio, ut in litera dicitur (*4. Dist. 42.*), sicut cum aliquis in casu necessitatis filium suum baptizat; quia tunc fit uxori suae spirituali cognatione conjunctus, nec tamen matrimonium separatur; ergo spiritualis cognatio matrimonium non impedit.

3. PRAETEREA. Spiritus unio non transit in carnem: sed matrimonium est carnalis conjunctio; ergo cum cognatio spiritualis sit unio spiritus, non potest transire ad matrimonium impediendum.

ARTICULUS IX.

228

UTRUM SEMPER SIT DIRIMENDUM CONJUGIUM CONTRACTUM
INTER AFFINES, VEL CONSANGUINEOS.

(S. Thom. 4. Dist. 41. art. 5.).

AD NONUM sic proceditur. Videtur, quod conjugium, quod inter affines, vel consanguineos est contractum, non semper sit per divortium dirimendum, quia *quod Deus conjunxit, homo non separet* (Matth. 19.): cum ergo Deus facere intelligatur, quod facit Ecclesia, quae quandoque tales ignoranter conjungit, videtur quod si postmodum in notitiam veniat, non sint separandi.

2. PRAETEREA. Favorabilius est vinculum matrimonii, quam dominii: sed homo per longi temporis praescriptionem acquirit dominium in re, cujus non erat dominus; ergo per diuturnitatem temporis matrimonium ratificatur, etiamsi prius ratum non fuit.

3. PRAETEREA. De similibus simile est iudicium: sed si matrimonium esset dirimendum propter consanguinitatem, tunc in casu illo quando duo fratres habent duas sorores in uxores, si unus separetur propter consanguinitatem, et alius pari ratione separari deberet; quod non videtur: ergo matrimonium non est separandum propter affinitatem, et consanguinitatem.

SED CONTRA. Consanguinitas, et affinitas impediunt contrahendum, et dirimunt contractum; ergo si probatur affinitas, vel consanguinitas, separandi sunt, etiamsi de facto contraxerint.

RESPONDEO dicendum, quod cum omnis concubitus praeter licitum matrimonium, sit peccatum mortale, quod Ecclesia omnibus modis impedire conatur, ad ipsam pertinet, eos inter quos non potest esse verum matrimonium, separare, et praecipue consanguineos, et affines, qui sine incestu contrahere non possunt carnaliter.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Ecclesia quamvis dono, et auctoritate divina fulciatur, tamen, in quantum est hominum congregatio, aliquid de defectu humano in actibus ejus provenit, quod non est divinum; et ideo illa conjunctio, quae fit in facie Ecclesiae impedimentum ignorantis, non habet inseparabilitatem ex auctoritate divina, sed est contra auctoritatem divinam errore hominum inducta; qui cum sit error facti, excusat a peccato, quamdiu manet: et propter hoc, quando impedimentum ad notitiam pervenit Ecclesiae, debet praedictam conjunctionem separare.

AD SECUNDUM dicendum, quod illa quae sine peccato esse non possunt, nulla praescriptione firmanur, quia, ut Innoc. III. dicit (*in Conc. Later. 4. gener. 12. can. 50. et hab. cap.: Non debet, de Consanguin. et Affin.*), « diuturnitas temporis non minuit peccatum, sed auget »: nec ad hoc facit aliquid favor matrimonii, quod inter illegitimas personas esse non poterat.

AD TERTIUM dicendum, quod res inter alios acta alii non praedjudicat in foro contentioso: unde quamvis unus frater repellatur a matrimonio unius sororum ex causa consanguinitatis, non propter hoc separat Ecclesia aliud matrimonium, quod non accusatur: sed in foro conscientiae non oportet, quod semper obligetur ob hoc alius frater ad dimittendum uxorem suam, quia frequenter tales accusationes ex malevolentia procedunt, et per falsos testes pro-

bantur: unde non oportet, quod conscientiam suam informet ex his, quae circa aliud matrimonium sunt facta. Sed distinguendum videtur in hoc, quia aut habet certam cognitionem de impedimento matrimonii, aut opinionem, aut neutrum: si primo modo, nec exigere, nec reddere debitum debet; si secundo modo, debet reddere, sed non exigere; si tertio, potest et reddere, et exigere.

ARTICULUS X.

229

UTRUM AD SEPARATIONEM MATRIMONII CONTRACTI INTER AFFINES,
ET CONSANGUINEOS
SIT PROCEDENDUM PER VIAM ACCUSATIONIS.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod ad separationem matrimonii, quod est inter affines, et consanguineos contractum, non sit procedendum per viam accusationis, quia accusationem praecedit inscriptio, quae aliquis se ad talionem obligat, si in probatione defecerit: sed haec non requiruntur, quando de matrimonii separatione agitur; ergo ibi locum non habet accusatio.

2. PRAETEREA. In causa matrimonii audiuntur solum propinqui, ut in litera dicitur (4. Dist. 41.): sed in accusationibus audiuntur etiam extranei; ergo in causa separationis matrimonii non agitur per viam accusationis.

3. PRAETEREA. Si matrimonium accusari deberet, tunc praecipue hoc esset faciendum, quando minus difficile est quod separetur: sed hoc est, quando sunt sponsalia tantum contracta; non autem tunc accusatur matrimonium; ergo nunquam de caetero debet fieri accusatio.

4. PRAETEREA. Ad accusandum non praeccluditur via alicui per hoc, quod non statim accusat: sed hoc fit in matrimonio, quia si primo tacuit, quando matrimonium contrahebatur, non potest postea matrimonium accusare, quasi suspectus; ergo, etc.

SED CONTRA. Omne illicitum potest accusari: sed matrimonium affinium, et consanguineorum est illicitum; ergo de eo potest esse accusatio.

RESPONDEO dicendum, quod accusatio ad hoc est instituta, ne aliquis sustineatur quasi innocens, qui culpam habet; sicut autem ex ignorantia facti contingit, quod aliquis homo reputatur innocens, qui in culpa est, ita ex ignorantia alicujus circumstantiae contingit, quod aliquod factum reputatur licitum, quod est illicitum: et ideo sicut homo accusatur quandoque, ita et factum ipsum accusari potest: et sic matrimonium accusatur, quando propter ignorantiam impedimenti aestimatur legitimum, quod est illegitimum.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod obligatio ad poenam talionis habet locum, quando accusatur persona de crimine, quia tunc agitur ad punitionem ejus: sed quando accusatur factum, tunc non agitur ad poenam facientis, sed ad impediendum hoc, quod est illicitum; et ideo in matrimonio accusator non se obligat ad aliquam poenam, sed talis accusatio potest et verbis, et scripto fieri, ita quod exprimat et persona accusans, et matrimonium quod accusatur, et impedimentum propter quod accusatur.

AD SECUNDUM dicendum, quod extranei non possunt scire consanguinitatem nisi per consanguineos, de quibus probabilius est quod sciant: unde quando ipsi tacent, suspicio habetur contra extraneum, quod ex malevolentia procedat, nisi per consanguineos probare voluerit: unde repellitur ab accu-